

afgedekt. Het gewicht van de bovengrond mag dan niet meer verwaarloosd worden en P_1 is dus groter. Om al deze redenen zal de inklinking in de meeste gevallen kleiner zijn dan 15%; de mate waarin zal voornamelijk afhangen van de ontwateringsdiepte vóór en na de ontginning.

Wil men deze algemene beschouwingen concretiseren, dan zou men voor normaal veen (mos- en zeggeveen), waarvan de bovengrond in cultuur is (of waarvan de voormalige bovengrond in cultuur is geweest) in de ondergrond (de laag beneden 75 cm in geklonken toestand) 0-5% inklinking aan kunnen nemen, wanneer de ontwatering zeer weinig wordt verbeterd, en 5 à 10%, wanneer dit in merkbare mate het geval is. Bij ontginning tot bouwland met een zeer lage waterstand zou misschien een inklinking van 10 à 15% in overweging genomen kunnen worden.

Uit deze cijfers blijkt, dat de inklinking van de diepere lagen procentueel niet te verwaarlozen is. Aan de andere kant is de veendikte in de meeste ontginningsobjecten zelden meer dan 1 à 2 m beneden de hierboven op 75 cm (na de inklinking) gestelde bovenlaag. In dat geval overweegt de betekenis van de inklinking van de bovenlaag verre over die van de diepere ondergrond.

Wanneer de veendikte echter groter is (wat vooral in het westen van het land het geval kan zijn), is het duidelijk dat ook de diepere ondergrond een belangrijke bijdrage tot de totale inklinking kan geven. Bovendien zullen verschillen in veendikte, in de primair aanwezige korrelspanning en in de aard van het veen invloed op de grootte van de inklinking uitoefenen. Deze verschillen zijn in een veenontginning meestal wel aanwezig, vaak zelfs op korte afstand: opduikingen van het laagterras en ingesloten kleilenzen verminderen de veendikte en daarmee de inklinking; oude waterlopen zijn vaak met los en slap veen gevuld, en klinken daardoor sterker in; waar voor de ontginning een kade heeft gelegen, is de ondergrond door de belasting al op een hogere korrelspanning ingesteld en is de inklinking kleiner.

Wanneer de grond bij de ontginning wordt geëgaliseerd, tekenen al de hierboven genoemde bodemverschillen zich op de duur door de verschillende inklinking in het maaiveld af. Daarnaast zijn er ook nog kleine, minder gemakkelijk na te speuren bodemverschillen (tijdens de veengroei zijn er in het veen b.v. drogere en nattere plekken geweest) en ook deze uiteten zich in een verschillende inklinking. Oudere veenontginningen met een dikke veenlaag zijn dan ook (nog afgezien van de hierboven al besproken tegenstelling ribbe-kragge) zelden geheel vlak.

De invloed van de kwel op de inklinking van de diepere lagen.
Ook op de inklinking van de diepere ondergrond heeft de kwel invloed. Op zijn weg naar boven stroomt het kwelwater langs de

bodemdeeltjes van de diepere ondergrond en de daarbij onder-
vonden weerstand oefent een naar boven gerichte (negatieve)
korrelspanning uit, waarmede de normale korrelspanning wordt
verminderd.

In extreme gevallen kan deze tegenspanning wel even groot
of zelfs groter zijn dan de spanningsverhoging, ontstaan door
het dalen van de grondwaterstand bij de ontginning. In een
dergelijk geval treedt dus na de ontwatering in het geheel
geen inklinking van de diepere lagen op. In de meeste gevallen
weegt de tegenspanning echter niet op tegen de verhoging van
de korrelspanning en leidt de kwel alleen tot een vermindering
van de inklinking van de diepere ondergrond.